

W dniu 14 grudnia 2015 roku w Sali Kolumnowej Sejmu RP odbyła się IV Ogólnopolska Konferencja Uniwersytetów Trzeciego Wieku pod hasłem „Wyzwania Polityki Senioralnej 2016-2020”. Organizatorami konferencji była Fundacja „Ogólnopolskie Porozumienie UTW” wraz z Komisją Polityki Senioralnej Sejmu RP i Parlamentarnym Zespołem ds. Uniwersytetów Trzeciego Wieku. Ze strony naszego UTW udział w konferencji wzięli: prof. dr hab. Krystyna Leśniak-Moczuk – członek Rady Programowo-Naukowej MUTW i Feliks Czop – Prezes Zarządu MUTW.

Obrady toczyły się z udziałem przedstawicieli Sejmu RP i rządu w obecności około 350 osób reprezentujących 560 UTW z całego kraju zrzeszających ponad 160 tysięcy słuchaczy.

Uroczystego otwarcia Konferencji dokonała Małgorzata Kidawa-Błońska - Wicemarszałek Sejmu RP, a wprowadzenia do Konferencji Małgorzata Zwiercan – Przewodnicząca Komisji Polityki Senioralnej Sejmu RP, Michał Szczerba – Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. UTW i Krystyna Lewkowicz – Prezes Fundacji OPUTW.

Krystyna Lewkowicz – Prezes Fundacji Ogólnopolskie Porozumienie UTW i jednocześnie Przewodnicząca Obywatelskiego Parlamentu Seniorów podsumowała obchody 40-lecia ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku i najważniejszych wydarzeń w polityce senioralnej w 2015 roku.

Michał Szczerba zwrócił uwagę, że w kraju mamy 7 mln osób starszych, z których tylko 1 mln jest zrzeszonych w organizacjach senioralnych. W roku 2035 co czwarta osoba w Polsce będzie miała 60 lat i więcej.

Z dniem 1 stycznia 2016 roku wchodzi w życie kilka ustaw dotyczących osób starszych, a mianowicie:

- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o nieodpłatnej pomocy prawnej,
- ustawa o osobach starszych.

Krzysztof Kwiatkowski – Prezes Najwyższej Izby Kontroli przedstawił wyniki raportu o opiece medycznej nad osobami starszymi pod kątem pracy, zdrowia i opieki. W grupie osób 50+ dwa razy szybciej wzrasta bezrobocie i dwa razy dłużej trwa poszukiwanie pracy. Nieodpłatne szkolenie dla tej grupy osób nie daje większych efektów.

W zakresie zdrowia osób starszych brak jest lekarzy-geriatrów. W roku 2014 było ich w Polsce 321, czyli średnio przypadało 0,8 geriatry na 100 000 osób starszych. W innych krajach ten wskaźnik jest kilkakrotnie większy. Osoby starsze chorują na kilka chorób i brak jest procedur medycznych postępowania z tymi osobami. Leczenie osób starszych na oddziałach geriatrycznych jest tańsze niż tych samych osób na oddziałach chorób wewnętrznych.

Zuzanna Grabusińska – Dyrektor Departamentu Polityki Senioralnej w Ministerstwie Rodziny, Pracy im Polityki Społecznej w swoim wystąpieniu zwróciła uwagę, że w Polsce mamy do

czynienia z modelem zdecentralizowanym opieki społecznej. Strategie rozwiązywania problemów osób starszych powinny być rozwiązywane na poziomie lokalnym tworząc sieć wsparcia dla tych osób. Kolejną kwestią jest profilaktyka – przygotowywanie się do procesów starzenia się społeczeństwa.

Dr Elżbieta Szwałkiewicz – Przewodnicząca Koalicji „Na pomoc niesamodzielnym” omówiła problem opieki nad osobami niesamodzielnymi. Według jej opinii jesteśmy w tym zakresie na poziomie połowy XIX wieku.

Mottem na 2016 rok było przyjęcie, że ‘każda osoba starsza ma prawo do godności, akceptacji, szczęścia i zdrowia’.

Zebrani na Konferencji reprezentanci Uniwersytetów Trzeciego Wieku przyjęli jednogłośnie Deklarację Kończącą, której treść podajemy poniżej.

DEKLARACJA PROGRAMOWA IV OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI UNIWERSYTETÓW TRZECIEGO WIEKU

pod honorowym patronatem Marszałka Sejmu RP

Sejm RP, 14 grudnia 2015 r.

Podsumowując obchody 40-lecia ruchu Uniwersytetów Trzeciego Wieku (UTW) w Polsce, uczestnicy Konferencji stwierdzają, iż:

- Ruch UTW w Polsce stał się modelowym przykładem społecznego funkcjonowania osób starszych, charakteryzującym się różnorodnością form organizacyjno-prawnych oraz bogatą ofertą programową, wykazującą niezwykłą dynamikę rozwoju, a także dbałość o wysokie standardy działania;
- Środowisko UTW skupia obecnie ponad 150 tys. aktywnych uczestników, zorganizowanych w ponad 520 organizacjach na terenie Polski, a także w polonijnych skupiskach na Ukrainie, Białorusi, Litwie, Łotwie i w Austrii;
- Za szczególnie osiągnięcie ruchu UTW umożliwiające prowadzenie dialogu z władzami publicznymi oraz współuczestnictwo w kształtowaniu polityki senioralnej w Polsce, środowisko UTW uznaje powołanie Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, pierwszego ogólnopolskiego przedstawicielstwa osób starszych. Konieczne jest jednak wypracowanie pełnej reprezentatywności środowisk senioralnych oraz systemu finansowania niezbędnych kosztów funkcjonowania OPS;
- Środowisko UTW wspierać będzie tworzenie gminnych rad seniorów jako oddolnej inicjatywy osób starszych na poziomie lokalnym, koniecznej dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i diagnozowania problemów senioralnych;
- Środowisko UTW wysoko ocenia wkład Rady ds. Polityki Senioralnej oraz wdrożenie przy jej udziale pakietu programów senioralnych, w tym w szczególności: Długofalowych Założeń Polityki Senioralnej na lata 2014-2020, jak również Rządowego Programu Aktywizacji Społecznej Osób Starszych na latach 2014-2020 (ASOS) oraz tworzenia dziennych domów pobytu Senior-WIGOR.
- Uchwalenie ustawy o osobach starszych, będącej inicjatywą ustawodawczą Komisji Polityki Senioralnej, zostało z uznaniem przyjęte przez ruch UTW, który deklaruje współpracę z Radą Ministrów i innymi instytucjami w realizacji ustawowego obowiązku stałego monitorowania

sytuacji osób starszych w różnych obszarach funkcjonowania oraz przedkładania corocznych informacji Sejmowi i Senatowi RP z wyników tych badań;

- Kontynuowanie w obecnej kadencji Sejmu RP i Senatu RP komisji polityki senioralnej, stwarza nadzieję na prowadzenie przez nie systematycznej działalności legislacyjnej na rzecz osób starszych we współpracy z organizacjami senioralnymi.

Korzystając z niepowtarzalnej okazji, jaką stwarza obecność na Konferencji przedstawicieli 350 UTW i kilkudziesięciu liderów innych organizacji działających na rzecz osób starszych, uczestnicy Konferencji przedkładają do konsultacji społecznych i dalszych prac legislacyjnych propozycję zdefiniowania organizacji senioralnej jako "podmiotu w rozumieniu art. 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie, zrzeszającego osoby, które ukończyły 60 rok życia, prowadzącego działalność pożytku publicznego ukierunkowaną na zaspokajanie różnorodnych potrzeb osób starszych".

- Proces demograficznego starzenia się ludności Polski stawia przed władzami publicznymi oraz całym społeczeństwem wyzwania w obrębie polityk publicznych na wszystkich szczeblach administracyjnych, a realizacja całościowej polityki senioralnej wymaga włączenia się organizacji senioralnych, w tym w szczególności aktywnego, twórczego środowiska UTW.

Uczestnicy Konferencji doceniając wagę polityki senioralnej, w wyniku dyskusji i konsultacji społecznych rekomendują władzom publicznym kierunki działań, w obszarach najbardziej aktualnych dla osób starszych:

- w celu poprawy efektywności polityki senioralnej – kontynuowanie finansowania zarówno projektów senioralnych w ramach ASOS, funkcjonowania Obywatelskiego Parlamentu Seniorów, jak i wzmacnianie potencjału organizacji poprzez promowanie rozwiązań srebrnej gospodarki, w tym na poziomie lokalnym, gdzie najdobitniej uwidaczniają się potrzeby osób starszych;
- w celu zwiększania szans na godną starość - rozwój srebrnej gospodarki, tworzenie miejsc pracy dla osób starszych, gwarancja ciągłości świadczeń emerytalnych, ich odpowiedniej wysokości i waloryzacji, zmniejszanie skali zagrożenia wykluczeniem społecznym osób starszych z powodu ubóstwa, co wymaga uwzględniania problematyki senioralnej w realizowanej polityce gospodarczej, społecznej i regionalnej;
- w celu sprostania codziennym problemom w opiece nad osobami niesamodzielnymi - wprowadzenie rozwiązań finansowych, prawnych, organizacyjnych, instytucjonalnych gwarantujących usługi odpowiednie do wieku, stanu zdrowia czy dochodów tych osób, co wymaga rozważenia możliwości instytucjonalnego połączenia i większej koordynacji systemów pomocy społecznej i ochrony zdrowia;
- w celu budowy i rozwoju zintegrowanego systemu opieki geriatrycznej – efektywniejsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury medycznej, sukcesywny rozwój specjalistycznych poradni i geriatrycznych oddziałów szpitalnych, intensywniejszy rozwój kształcenia personelu, podejmowanie prac badawczych, wyznaczanie standardów, co wymaga wsparcia dla formowania przywództwa krajowego w gerii w ramach powołanego Narodowego Instytutu Geriatrii, Reumatologii i Rehabilitacji;
- w celu sprostania potrzebom osób starszych przewlekłe chorych i niepełnosprawnych – wykorzystanie w opiece zdrowotnej i socjalnej zaawansowanych technologii informacyjnych, komunikacyjnych, sprzętowych, diagnostycznych i terapeutycznych możliwych do zastosowania w miejscu zamieszkania, co wymaga stałej publicznej debaty na temat roli państwa i rodziny w zaspokojeniu potrzeb osób starszych;
- w celu skutecznego wprowadzania w życie idei zdrowego starzenia się – realizacja

skoordynowanych, systemowych działań w zakresie promocji zdrowia, edukacji zdrowotnej, profilaktyki zagrożeń i chorób, co wymaga działań uświadamiających potrzeby zdrowotne bardzo zróżnicowanych subpopulacji osób starszych oraz zdefiniowania barier strukturalnych w tych kwestiach, także w kontekście realizacji przepisów ustawy o zdrowiu publicznym i Narodowego Programu Zdrowia;

- w celu poprawy relacji międzypokoleniowych – wzmocnienie działań na rzecz rewizji postrzegania starości i przygotowania się do tego etapu życia, co wymaga harmonijnego współdziałania w tym procesie władz publicznych, samorządów, pracodawców, związków zawodowych, kościołów, organizacji pozarządowych, w tym senioralnych, a także mediów, szczególnie publicznych;
- w celu poprawy bezpieczeństwa osób starszych – rozwój skoordynowanych działań systemowych ukierunkowanych na zapewnienie bezpieczeństwa, przeciwdziałania wszelkim formom przemocy w rodzinie i innych obszarach funkcjonowania oraz dyskryminacji ze względu na wiek;
- w celu rozwoju aktywności społecznej osób starszych skupionych w ruchu UTW – tworzenie warunków logistycznych i finansowych, także w samorządach lokalnych i uczelniach wyższych, dla właściwego funkcjonowania i budowania silnej marki UTW, podnoszenie jakości i różnorodności form edukacji; wspieranie integracji Polaków mieszkających poza granicami Polski poprzez stwarzanie im w ramach placówek UTW możliwości utrzymywania tożsamości narodowej, wymiany kulturalnej, kultywowania polskości, także wśród młodego pokolenia. Uczestnicy Konferencji deklarują wolę twórczej współpracy z Radą Ministrów, Sejmem i Senatem RP, organami samorządu terytorialnego oraz organizacjami senioralnymi, a także z Rzecznikiem Praw Obywatelskich w dalszych działaniach na rzecz osób starszych.

Na zakończenie Konferencji jej uczestnicy obejrzeni projekcję filmu „Systemowe wsparcie osób niesamodzielnych i ich opiekunów” przedstawiający ośrodek długotrwałej opieki nad osobami niesamodzielnymi postawiony na wysokim poziomie świadczonych usług.

Każdy uczestnik Konferencji otrzymał Poradnik dla osób niesamodzielnych i ich opiekunów w formie pytań i odpowiedzi opracowany przez Fundację „Ogólnopolskie Porozumienie Uniwersytetów Trzeciego Wieku”.

Opracował: Feliks Czop